

Інна Голінка, Людмила Кісіль
УкрНДІ «Ресурс» м. Київ

ПРИНЦИПИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ СИСТЕМИ РЕЗЕРВУВАННЯ

Стандартизація є організаційно-технічною основою міжнародного економічного і науково-технічного співробітництва, ефективним напрямом забезпечення економічних відносин на внутрішніх ринках, досягнення стабільності в постачанні товарів та їх безпечності. Зазначене обумовлює об'єктивну необхідність у стандартизації діяльності ризик-менеджменту на підприємствах України, зокрема державної системи резервування.

Основну роль у побудові системи стандартизації ризик-менеджменту відіграють власники та управлінський персонал підприємства, які здійснюють практичну діяльність, пов'язану з прийняття рішень щодо використання ресурсів, капіталу та працівників з метою вирішення поставлених завдань і постійного розвитку. Зміст поняття “ризик-менеджмент” включає принципи, систему та процеси забезпечення ефективності системи управління ризиками, а “управління ризиками” охоплює аспекти застосування даної системи стосовно певних ризиків.

На підприємствах системи резервування України нині відсутня науково обґрунтована система стандартизації ризик-менеджменту, хоча її роль посилюється, оскільки вона формується як інструмент забезпечення стабільності держави, а якість продукції у резервах в умовах загальнодержавних і регіональних криз в сучасних умовах має особливо важливе значення. Діяльність ризик-менеджменту підприємств системи в найближчий час слід не лише стандартизувати, а й уніфікувати, що буде забезпечувати системний підхід до аналізу, управління ризиками та формування ефективності.

В основу побудови ризик-менеджменту підприємств системи резервування слід покласти існуючі міжнародні стандарти управління ризиками. З них, найважливіше значення має серія міжнародних стандартів ISO 31000, зокрема ISO 31000:2009 «Менеджмент ризиків. Принципи та директиви», ISO Guide 73:2009 «Менеджмент ризиків. Словник», ISO/TR 31004:2013 «Менеджмент ризиків, Керівництво по впровадженню ISO 31000» та ISO/IEC 31010:2009 «Менеджмент ризиків. Методи оцінки ризиків». Положення цих стандартів можуть стати основою для створення і запровадження відповідних національних стандартів, які будуть застосовуватися і в підприємствах системи резервування. Ці стандарти гнучкі, та дозволяють урахувати специфіку системи.

До найважливіших принципів стандартизації ризик-менеджменту, яких слід дотримуватися при її побудові, відносяться: створення та захист вартості організації, інтегрування в усі організаційні процеси; розгляд стандартизації як частини процесу прийняття рішень; врахування невизначеності, систематичність, структурованість та своєчасність; використання доступної надійної інформації; відповідність встановленим вимогам у сфері стандартизації; врахування людського і культурного факторів; зрозумілість та прозорість, динамічність, повторюваність та схильність до змін.

Оскільки порівняно з комерційною сферою цілі й завдання підприємств суб'єктів резервування вирізняються складною структурою, а їх завдання визначаються державою, в процесі стандартизації діяльності ризик-менеджменту необхідно враховувати ієрархію цілей органу державного управління системою в їх взаємозв'язку, місію, призначення, стратегічні цілі і специфічні завдання підприємств та його структурних підрозділів.

Заходи з упровадження й діяльності ризик-менеджменту підприємств системи резервування мають здійснюватися відповідно до моделі, яка передбачає здійснення комунікацій та консультування, визначення оточення та зовнішніх чинників, ідентифікацію ризиків, аналіз ризиків, оцінки ризиків, розроблення і запровадження заходів з управління ризиками, моніторинг та перегляд попередньо здійснених оцінок і заходів тощо.

Формування системи ризик-менеджменту в системі Укрдержрезерву з дотриманням вищезазначених принципів дозволить закласти міцну основу для виконання завдань щодо

закладання, зберігання та оновлення державних резервів, забезпечення продовольчої і енергетичної безпеки держави, а також здійснення ефективної економічної діяльності підприємств системи при раціональному використанні їх виробничих потужностей і персоналу.

Володимир Горин

Тернопільський національний економічний університет

ФІНАНСОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ

Суспільно-економічні трансформації останніх десятиліть супроводжувалися різким зниженням рівня добробуту сільського населення. Занепад сільського господарства як галузі, масове банкрутство колективних сільськогосподарських підприємств, зменшення зайнятості в аграрному секторі призвели до обмеження можливостей сільських жителів реалізувати своє право на працю й гідний рівень життя. Заробітна плата в аграрному секторі «традиційно» є однією із найнижчих серед усіх галузей економіки, а сільське населення формує основу контингенту реципієнтів соціальних виплат. Чинна нормативно-правова база, яка покликана вирішити ці проблеми має значною мірою декларативний характер [1, с. 106], а закріплені у ній завдання і наміри – нереалізованими. Ускладнює проблему і неузгодженість пріоритетів та дій органів державної влади щодо соціально-економічного розвитку сільських громад і підвищення рівня життя сільського населення.

Знищення економічного базису для формування матеріального добробуту сільського населення за рахунок трудових зусиль призводить до спотворення структури його доходів, все більшу роль у яких відіграють соціальні трансферти. Доходи у формі заробітної плати, від підприємницької діяльності і продажу сільськогосподарської продукції складають менше половини сукупних ресурсів сільських домогосподарств [2, с. 199]. На думку Н. Василенки, це свідчить про руйнування основ мотиваційного механізму до розвитку активної зайнятості, пригнічення самостійності працюючих селян [1, с. 110], поширення утриманської психології та надмірних очікувань на допомогу з боку держави.

Вирішити проблему бідності сільського населення на довгостроковій основі можна лише за рахунок інтенсивного розвитку аграрного сектору, що дасть можливість не лише забезпечити підвищення рівня життя сільського населення, але й сприятиме зміцненню фінансової бази сільських громад, формуванню передумов для їх комплексного розвитку. Однак, розбудова ефективного аграрного сектору не можлива без належного фінансового базису, адже сільське господарство є однією із найбільш ресурсномістких галузей економіки, характеризується значною тривалістю виробничого циклу, значним періодом обертання коштів. Відтак, важливою передумовою розвитку стабільного розвитку галузі є забезпечення притоку для її потреб довгострокових фінансових ресурсів, оскільки власні кошти аграрних підприємств зазвичай обмежені. Особливо гостро проблема нестачі фінансування стоїть перед дрібними сільськогосподарськими виробниками, які не мають можливості залучити ресурси на внутрішньому ринку через їхню високу вартість, а також з об'єктивних причин позбавлені доступу на зовнішні ринки позикового капіталу.

Альтернативою ринковому механізму мобілізації фінансових ресурсів для потреб аграрної галузі є розвиток системи її державної підтримки, що передбачає використання широкого спектру фіскально-бюджетних важелів: бюджетного фінансування у формі дотацій та субсидій на виробництво та придбання ресурсів; спеціальних режимів оподаткування для аграрних підприємств; пільгового бюджетного кредитування і часткової компенсації вартості кредитних ресурсів; цінової підтримки через встановлення закупівельних цін на продукцію сільського господарства та здійснення інтервенцій на товарних ринках з метою підтримання сприятливої цінової кон'юнктури; державних гарантій за кредитами аграрних підприємств; страхування ризиків; фінансового забезпечення лізингових процедур тощо. Однак, значна